

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
Інститут історичної освіти
Кафедра етнології

Професор
Петро Макарович
ЧЕРНЕГА

Бібліографічний покажчик

*До 65-річчя від дня народження
і 35 річчя науково-педагогічної діяльності*

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2010

УДК 012Чернега : 94(477)=054 : 378
ББК 91.9 : 63.3(укр.) : 60.5(Укр.)

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 4 від 24 листопада 2010 року)*

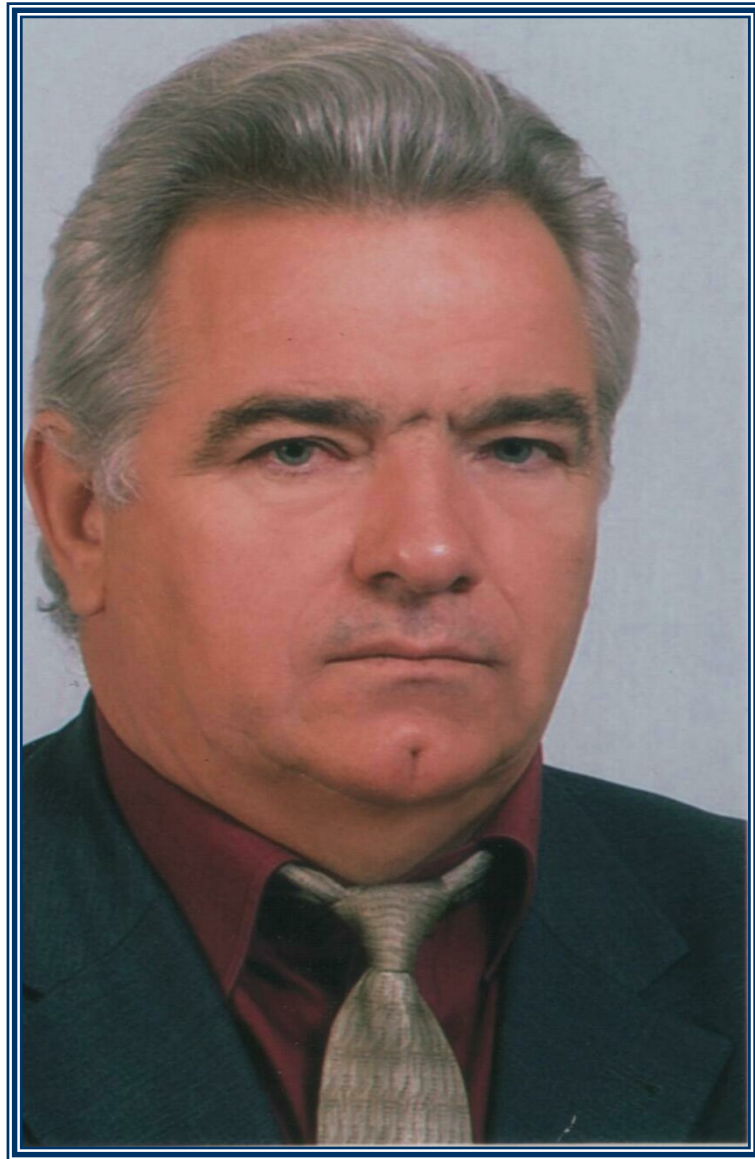
П84Ч   **ПРОФЕСОР ПЕТРО МАКАРОВИЧ ЧЕРНЕГА** : біобібліографічний показчик / упоряд. В. І. Лушай ; бібліогр. Н. І. Тарасова ; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 44 с. – Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”.

Біобібліографічний показчик серії “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова” присвячений 65-річчю від дня народження та 35-річчю науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, академіка Академії наук вищої освіти, завідувача кафедри етнології Інституту історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова професора Петра Макаровича Чернеги.

Показчик містить нарис науково-педагогічної і громадської діяльності, бібліографічний показчик друкованих праць (хронологічний показчик та окремий перелік монографій, підручників і навчально-методичних посібників) професора П. М. Чернеги.

© НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010

© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010

Петро Макарович Чернега

*доктор історичних наук, професор, академік Академії наук
вищої освіти, завідувач кафедри етнології*

Інституту історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова

ЖИТТЄВИЙ ТА НАУКОВИЙ ШЛЯХ

10 грудня 2010 р. виповнюється 65 років з дня народження і 35 років педагогічної і наукової діяльності відомого українського вченого, доктора історичних наук, професора, академіка Академії вищої освіти України, завідувача кафедрою етнології Інституту історичної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова Петра Макаровича Чернеги.

Довгий і тернистий випав йому шлях на ниві науково-педагогічної діяльності.

Народився у невеликому мальовничому селі Терешки, Сквирського району, що на Київщині у багатодітній сім'ї колгоспного тракториста Макара Андрійовича і простої селянки Марини Гнатівни. У страшні, трагічні для нашого народу роки, двох голодоморів і війни, вони народили і виховали чотирьох синів і трьох дочок, які донині працюють на благо Батьківщини.

Здобуваючи освіту, наш ювіляр щоденно долав 7 кілометрів до семирічної школи, що знаходилася у сусідньому селі Шаліївка і 14 кілометрів до Антонівської середньої школи, яку закінчив у 1962 році.

На фоні злиденного, напівголодного й холодного післявоєнного життя, навчання, участь в художній самодіяльності (вокальний спів), приносили юнаку справжню насолоду і висвітлювали надію й шлях до кращого життя.

Мрії про музичну кар'єру так і залишились мріями, а щоб втекти з колгоспу вступив до Білоцерківського технічного училища № 4 для здобуття спеціальності слюсаря з ремонту автомобілів і тракторів. Протягом року, щосуботи ходив до голови правління колгоспу за довідкою на дозвіл залишити село. Саме цей документ і лише він давав підставу для отримання паспорта і права на працю чи навчання у містах. До середини 70-х років, селянство перебувало у стані кріпаків радянської держави.

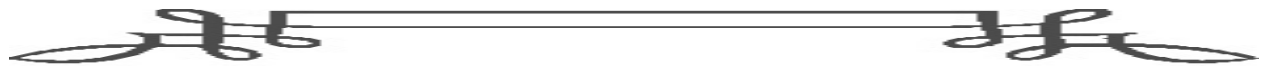
Після закінчення з відзнакою навчання в Білоцерківському технічному училищі № 4, працював на будівництві Київської гідроелектростанції у Вишгороді, комсомольську організацію якої очолював видатний син українського народу В. М. Чорновіл.

Восени 1964 року був мобілізований до лав радянської армії і як мільйони українських юнаків проходив службу в Групі радянських військ на території Німецької Демократичної Республіки. Йому поталанило бути відібраним до окремого 105 полку військ Комітету державної безпеки при Раді Міністрів СРСР, що розташовувався на території бувшого гітлерівського військового інженерного училища у районі Карлхоста в Берліні. Дві третини його особового складу становили українці. Підрозділи цього елітного полку забезпечували охорону резиденції розвідки СРСР у Західній Європі, що знаходилась у Берліні, її підрозділів у інших містах НДР, радянського посольства, а також забезпечували доставку уранової руди на територію радянської держави для її подальшого збагачення і використання.

Специфічний характер служби, наявність у приміщеннях резиденцій добротної світової літератури і періодики сприяли подальшій праці над собою і самоосвіті. Туга за Україною, любов до рідної мови спілкування нею із земляками допомагали у нелегкі роки солдатського життя. А щоб підтримувати тісний зв'язок з рідною землею сержант Петро Чернега протягом другого і третього років служби, єдиний на 500 тисячну групу радянських військ у Німеччині виписував і регулярно, хоч і з запізненням отримував, українську газету "Радянська Україна".

Туга за рідними і Батьківщиною пересилили бажання вступати до Московської академії КДБ СРСР імені Ф. Дзержинського і він повертається в Україну.

Мрія здобути музичну освіту не залишає його під час праці на Київському авіаційному заводі і слюсарем Автотранспортного підприємства № 1 "Головкиївміськбуду". У 1969 році він був прийнятий учнем Київського музичного вечірнього училища імені М. В. Лисенка по класу скрипки, але відсутність житла, важкі матеріальні умови життя стали основною перешкодою на шляху здобуття музичної освіти.

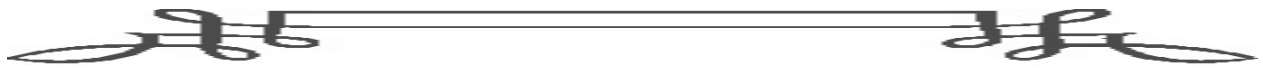

Працюючи слюсарем в автопарку його не залишав потяг до громадської роботи. Обраний секретарем комсомольської організації, він щоб наповнити творчістю монотонне й нелегке життя робітничої молоді організовує екскурсії, творчі вечори і навіть комсомольські весілля на якому подружжя – водій і працівниця управління отримали ключі від квартири. Як наслідок, чисельність комсомольської організації Автотранспортного підприємства № 1 зростає з 30 членів до понад 300.

У 1970 році вступає на вечірнє відділення історичного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка, який закінчує з відзнакою у 1976 році.

Під час навчання в університеті зароджується мрія стати вченим, професором університету. Її втіленню допомагає праця в Інституті історії Академії наук Української РСР, де під керівництвом визнаного вітчизняного вченого, неперевершеного наукового керівника, наставника, доктора історичних наук, професора М. В. Ковалю пише кандидатську дисертацію. Атмосфера у цій науковій установі за радянської доби була важкою та складною і жорстким відлунням вдарила по долі молодого науковця. Прийшлося дописувати дисертацію в автопарку, куди знову повернувся, а захищати вже працюючи старшим лаборантом кафедри історії СРСР Київського педагогічного інституту імені М. Горького. Захисту сприяли, на жаль вже покійні, директор Інституту історії академік Ю. Ю. Кондуфор, науковий керівник М. В. Коваль і вчений секретар інституту І. М. Хворостяний, старші наукові співробітники В. І. Кучер та І. В. Хміль.

Посади викладача для молодого кандидата наук на кафедрі не знайшлося і йому прийшлося довгі 10 років працювати на кафедрі історії КПРС, а після горбачовської перебудови – кафедрі історії Київського політехнічного інституту де він видав монографію “Профсоюзы Украинской ССР в годы Великой Отечественной войны” і активно зайнявся громадською роботою. Очолювана П. М. Чернегою партійна організація, чи не перша в Україні підтримала і схвалила програму Народного руху України за перебудову. Її члени брали активну участь у пропаганді основних положень програми

культурно-національного відродження, формуванні національної та політичної свідомості студентської молоді. У 1990 році вийшов з лав КПРС.

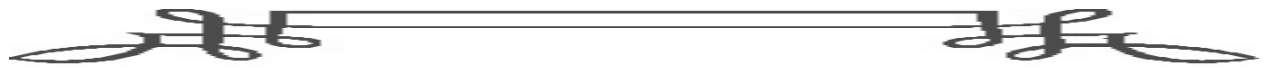
Бажання принести якнайбільше користі національному й державному відродженню привело його у 1993 р. на кафедру історії України історичного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова де він розробляє і читає новий курс “Історія української культури”. Даний навчальний предмет уперше за багатовікову історію України запроваджувався у вузах.

З 1994 р. і до теперішнього часу очолював кафедру історії слов'ян і українознавства, а з 2006 р. – кафедру етнології Інституту історичної освіти. Зміст і характер навчального процесу у вузі особливо після того, як його очолив академік АПН В. П. Андрущенко сприяли творчому пошуку й організації наукової роботи в колективі. За вагомий особистий внесок у розвиток історичної науки і організацію навчально-виховного процесу колегія Міністерства освіти і науки України у 2003 р. присвоїла П. М. Чернезі вчене звання професора.

Професор П. М. Чернега є одним з провідних дослідників проблем суспільно-політичної історії України, життя українського народу періоду Другої світової війни, висококваліфікований викладач і професійний керівник. Він вміло організовує роботу колективу кафедри етнології, дбає про високий науково-методичний рівень занять викладачів. Лише за останні п'ять років викладачі кафедри опублікували понад 20 статей з актуальних проблем української етнології. За його ініціативи і наполегливої організаторської роботи у структурі кафедри історії слов'ян і українознавства, а сьогодні кафедри етнології були створені й плідно працюють студентська навчальна й наукова лабораторія археологічних досліджень, навчально-методичні кабінети археології, українознавства, історії слов'янських народів та допоміжних історичних дисциплін.

Ним підготовлено три індивідуальних монографії, 7 навчальних посібників у співавторстві із відомими вченими докторами історичних наук, професорами В. І. Кучером, І. І. Дроботом і доцентом А. Г. Слюсаренко та понад 110 наукових і навчально-методичних

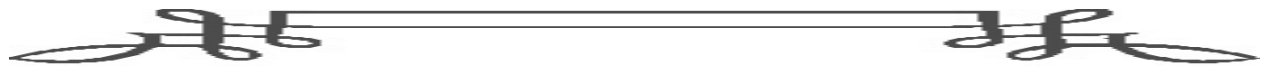

праць загальним обсягом 300 друк. арк. Серед них такі, як “Профсоюзы Украинской ССР в годы Великой Отечественной войны (1941-1945)” -К.; Наукова думка, 1987 – 14 друк. арк; “Вклад робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни.” – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 27 друк. арк.; “Виробнича діяльність і матеріально-побутове становище робітників України в роки Другої світової війни”. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 30 друк. арк.; “Посібник з історії для учнів середніх шкіл, ліцеїв, гімназій та вищих навчальних закладів. Частина перша. Історія України”. – К., 1995 (А. С. Чайковський та ін.) / 9 друк. арк.; “Український народ у Другій світовій війні.” – К., Школяр, 1998, Навчальний посібник, 12 друк. арк.; “Україна в Другій світовій війні : посібник для вчителів.” – К. : Генеза, 2004. 18 друк. арк. та ін.

Очолювані ним кафедри стали провідними центрами наукових досліджень в університеті й серед відповідних колективів педагогічних вузів України. Протягом 1994–2010 рр. їх викладачі опублікували 15 монографій, 14 навчально-методичних та наукових посібників, 8 збірників наукових праць, близько 500 статей і повідомлень й понад 30 навчальних програм і методичних розробок. За активної участі П. М. Чернеги, 10 викладачів захистили кандидатські і три докторські дисертації. Під його безпосереднім науковим керівництвом шість аспірантів і пошукачів здобули наукові ступені кандидатів історичних наук.

У 1995 році кафедра організувала першу за 30-літню історію факультету міжнародну наукову конференцію, а протягом 15 років ще 8, в роботі яких прийняли участь близько 700 вчених з України, Польщі, Білорусі, Болгарії і Росії. За матеріалами конференцій видано 8 збірок наукових праць, за редакцією П. М. Чернеги, загальним обсягом понад 250 друк. арк. Видання визнані науковою громадськістю України і за її межами. Серед них такі, як “Перша світова війна і слов’янські народи. Матеріали міжнародної наукової конференції 14-15 травня 1998 р.” – Відповідальний редактор П. М. Чернега. – К., Генеза, 1998. Загальний обсяг 20 друк. арк.; “Слов’янські народи в Другій світовій війні. Збірник наукових праць.” – НПУ імені

М. Драгоманова. Відповідальний редактор П. М. Чернега, - К., 2000 / 28 друк. арк.; "Україна і Польща в ХХ ст.: проблеми і перспективи взаємовідносин : збірник наукових праць". - Відповідальний редактор П. М. Чернега, Київ - Краків, 2002. 36 друк. арк.; "Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем. Вип. 8: Україна і Польща в горнилі Другої світової війни. зб. наук. праць". Відповідальні редактори П. М. Чернега, Г. В. Стрельський. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. - 36 др. арк. Україна в етнокультурному вимірі: XVIII-XXI ст. // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 6: Істор. науки. Вип. 6 54 друк. арк. та ін.

Він був відповідальним редактором збірника наукових праць "Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем", який видавала кафедра історії слов'ян і українознавства, а сьогодні наукового збірника кафедри етнології "Україна в етнокультурному вимірі", перший номер якого вийшов у 2008 р., членом редакційних колегій журналів НПУ імені М. П. Драгоманова "Наукові записки" й "Історія в школі".

Особливо плідним у науковій діяльності професора П. М. Чернеги став період, коли НПУ імені М. П. Драгоманова очолив відомий організатор вищої освіти в Україні й вчений-доктор філософських наук, професор, академік Академії педагогічних наук України, член кореспондент НАН України В. П. Андрущенко. Одним з основних напрямків його діяльності стало піклування про розвиток й удосконалення навчально-виховного процесу науки, видання наукової і навчально-методичної літератури, підготовка викладацьких кадрів вищої кваліфікації. За активного сприяння і підтримки академіка В. П. Андрущенка він підготував і опублікував у 2004 році монографію, а у вересні 2005 року успішно захистив докторську дисертацію "Внесок робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни (1939-1945)". Кандидатські дисертації захистили два викладачі, один аспірант і два здобувачі. Доцент кафедри В. І. Луцай опублікував монографія "Угорська революція 1956 р. як наслідок загострення суспільно-політичних та соціально-економічних протиріч в Угорщині

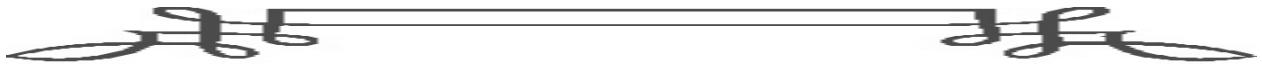

(1949–1956 рр.)”, а старший викладач кафедри к. і. н. А. В. Телегуз подав монографію до друку.

Очолювана професором П. М. Чернегою кафедра за сприяння ректорату розширила міжнародні наукові зв'язки. Для удосконалення навчально-методичної і науково-дослідної роботи, кафедра співпрацює з колективами відділу історії Європи Щецинського університету, Краківської педагогічної академії, Інституту гуманістичних наук Вроцлавської політехніки в Польщі, Інститутом етнонаціональних і політичних досліджень НАН України, кафедрою етнології Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка, Інститутом українознавства МОН України, колективами історичних факультетів університетів Дрогобича, Донецька, Львова, Черкас, Ніжина, Сум, Чернігова, навчальними закладами України і Білорусі.

Професор П. М. Чернега докладає чимало зусиль для впровадження у навчальний процес вузу циклу дисциплін українознавства. За його активної участі розроблені навчальні програми з етнографії, етногеографії, етнології, етнопедagogіки, народознавства, історичного краєзнавства, історії української культури, історіографії України та слов'янських народів, основи туристичної справи, стратегія розвитку національного туризму та інших навчальних дисциплін. Для забезпечення ефективного вивчення історії України в системі освіти, ним разом з провідними вченими, підготовлено 7 навчальних і навчально-методичних посібників, що здобули визнання науковою громадськістю України.

Професор П. М. Чернега і колектив кафедри надає значну навчально-методичну і наукову допомогу вчителям Києва у поліпшенні навчально-виховного процесу в школах забезпеченні ефективного та якісного вивчення історії і формуванні професійної орієнтації учнівської молоді. Протягом останніх 10 років кафедра успішно співпрацювали з Краснослобідською загальноосвітньою школою Обухівського району й Комарівською школою (НВО) Макарівського району Київської області та іншими середніми навчальними закладами над впровадженням у навчальний процес предметів і матеріалу українознавчого характеру.

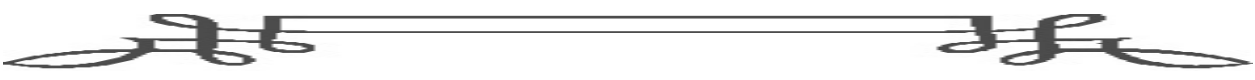
Принциповий, вимогливий і демократичний характер організації ним навчально-виховного процесу, любов і повага до студентів принесли йому заслужене визнання студентської молоді. Користується фаховим авторитетом у науковому і освітянському середовищі. У 1965 р. президією Верховної Ради СРСР нагороджений “Медаллю 20 років перемоги над фашистською Німеччиною”, а у 1975 р. – “Медаллю 1500 років місту Києву”. За особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів й плідну науково-педагогічну діяльність Міністерство освіти і науки України у 2005 р. нагородило П. М. Чернегу почесною грамотою.

Усім своїм скромним здобуткам він завдячує батькам, які декілька років тому відійшли у вічність, дружині з дітьми, друзям і товаришам щира підтримка і допомога яких завжди допомагали йому долати незгоди і перешкоди на життєвому шляху.

Ректорат, дирекція Інституту історичної освіти і професорсько-викладацький склад університету, щиро вітають професора П. М. Чернегу з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, творчих успіхів та довгих років щасливого життя.

В. І. Луцай
кандидат історичних наук, доцент

**СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА,
ЧЕРНЕГИ ПЕТРА МАКАРОВИЧА**

МОНОГРАФІЇ

Профсоюзы Украинской ССР в годы Великой Отечественной войны (1941–1945) : монографія. – К. : Вища школа, 1987. – 175 с.

Вклад робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни : монографія / МОН України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 426 с.

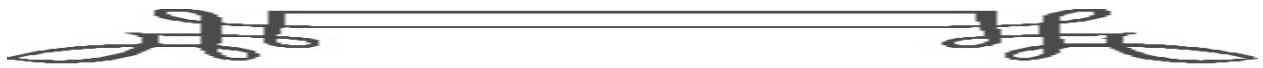
Виробнича діяльність і матеріально-побутове становище робітників України в роки Другої світової війни : монографія / МОН України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 373 с.

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Посібник з історії для вступників до вищих навчальних закладів, учнів середніх шкіл, ліцеїв та гімназій : навчальний посібник / П. М. Чернега, А. С. Чайковський [та ін.]. – ЮП ІМПРИМАТУР, 1994. – 195 с.

Посібник з історії для учнів середніх шкіл, ліцеїв, гімназій та вступників до вищих навчальних закладів : навчальний посібник / П. М. Чернега, А. С. Чайковський [та ін.]. – К., 1995. – Ч. 1 : Історія України. – 195 с.

50-річчя перемоги над фашизмом. Україна і друга світова війна. Матеріали на допомогу викладачам та вчителям : навчальний посібник / В. І. Кучер / Мін-во освіти України, Інститут системних досліджень освіти. – К. : ІСДО, 1995. – 67 с.

ОУН – УПА і українське питання. Погляд із сьогодення : навчальний посібник / П. М. Чернега, В. І. Кучер [та ін.]. – К. : Генеза, 1997. – 70 с.

Україна в Другій світовій війні : навчальний посібник / І. І. Дробот, В. І. Кучер, П. М. Чернега. – К. : Інститут змісту і методів навчання, 1998. – 124 с.

Український народ у Другій світовій війні : навчальний посібник / І. І. Дробот, В. І. Кучер, А. Г. Слюсаренко, П. М. Чернега та [ін.]. – К. : Школяр, 1998. – 238 с.

Україна в Другій світовій війні (1939–1945) : посібник для вчителя : навчальний посібник / Міністерство освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Ін-т політ. і етнонац. досл. НАН України. / В. І. Кучер, П. М. Чернега. – К. : Генеза, 2004. – 272 с.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

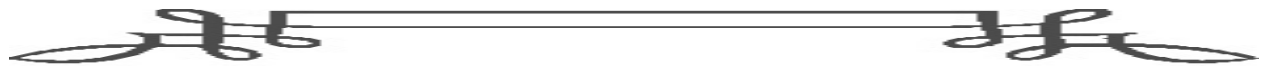
Історія України : методичні вказівки / Б. П. Ковальський, ... П. М. Чернега [та ін.]. – К. : Київський політехнічний інститут, 1992. – 111 с.

Методичні рекомендації до виконання курсових проектів та дипломних робіт з історії для студентів історичного факультету / І. Г. Ветров, П. М. Чернега; УДПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во УДПУ імені М. П. Драгоманова, 1995. – 22 с.

Програма курсу “Історія слов’янських народів” / Г. В. Стрельський, П. М. Чернега [та ін.]; УДПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во УДПУ імені М. П. Драгоманова, 1996. – 57 с.

Науково-методичні праці з історії слов’янських народів : зб. ст. / УДПУ імені М. П. Драгоманова / редкол. : П. М. Чернега (відп. ред.) та ін. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1996. – 217 с.

Навчальна програма з історії слов’янських народів / О. О. Сушко, М. Ю. Виговський, І. Г. Ветров, О. В. Потильчак, П. М. Чернега, Р. Г. Шишкін; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 51 с.

Навчальна програма з історії української культури / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 30 с.

У Красній Слобідці. Українська національна “школа-родина” соціально-педагогічний експеримент на межі тисячоліть / О. Д. Гуменний, О. В. Потильчак, П. М. Чернега // Освіта. – 2000. – 24-31 січня.

Програма виховної роботи зі студентами Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / О. П. Гудзь, Ю. Д. Руденко, П. М. Чернега [та ін.] // Рідна школа. – 2001. – № 11. – С. 1-4.

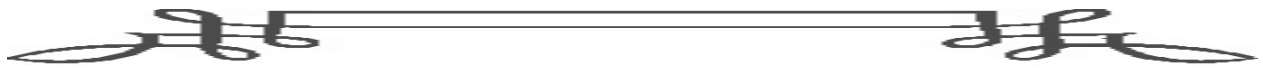
Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів з дисциплін кафедри етнології / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 412 с.

ЗБІРНИКИ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки” (4-5 травня 1995 р.) / відп. ред. П. М. Чернега. НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1995. – Ч. 1. – 214 с. ; Ч. 2. – 179 с.

Перша світова війна і слов'янські народи : матеріали міжнародної наукової конференції, 14-15 травня 1998 р. / відп. ред. П. М. Чернега. НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. – 251 с.

Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження : зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернега. НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. – 300 с.

Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин : зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернега. - Київ-Краків : НПУ імені М. П. Драгоманова, Краківська педагогічна академія, 2002. - 321 с.

Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем. - / відп. ред.: Г. В. Стрельський, П. М. Чернега; НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. - Вип. 8 : Україна і Польща в горнилі Другої світової війни. - 362 с.

СТАТТІ

О времени, о людях, о себе / В. І. Кучер, П. М. Чернега // Рабочее слово. - 1979. - 16 марта.

Радянські профспілки і народна освіта (1943-1945) // Радянська школа. - 1980. - № 5. - С. 41-43.

Коли гриміли гармати // Соціалістична культура. - 1980. - № 8. С. 25-27.

Основні напрями діяльності профспілок у процесі відбудови народного господарства УРСР (1943-1945). / М. В. Коваль, П. М. Чернега // Український історичний журнал. - 1980. - № 11. - С. 52-61.

Участь профспілок у відбудові народного господарства Української РСР в роки Великої Вітчизняної війни // Архіви України. - 1981. - № 2. - С. 62-64.

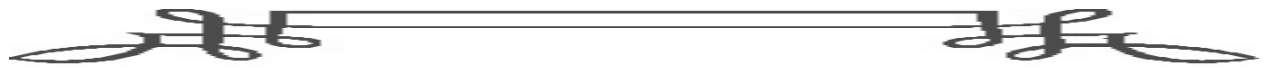
Деятельность профсоюзов на освобожденной территории Украинской ССР в 1943-1945 гг. / Інститут історії АН УРСР. - 1982. - 22 с.

Увековечение в памятниках на Украине событий и героев Великой Отечественной войны. - К. : Товариство "Знання" УРСР, 1984. - 16 с.

Профсоюзы Советской Украины в годы Великой Отечественной войны // Во главе нерушимого братства. - К. : Політвидав України, 1985. - С. 133-136.

Стахановцы в Великой Отечественной войне. - К. : Товариство "Знання" УРСР, 1985. - 16 с.

Полум'я всенародної боротьби // Трибуна лектора. – 1986. – № 8. – С. 71-73.

КПСС в политической структуре Советского общества: проблемы, поиски, решения // Сторінки політичної історії : зб. ст. і виступів на наук. конф. – К. : КПІ, 1989. – С. 59-63.

Деятельность профсоюзных организаций по мобилизации трудящихся металлургической промышленности УССР на героический труд в годы Великой Отечественной войны // Партия. Народ. Победа : тезисы науч.-теоретич. конф., посвященной 45-летию Победы советского народа в Великой Отечественной войне. – Минск : Институт истории АН БССР, 1990. – Ч. II. – С. 34-39.

Чувство семьи единой // Победу ковали единой семьей. – Політвидав України. – К., 1990. – С. 155-158.

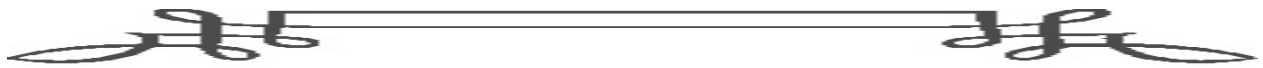
Вклад Украинской ССР в перестройку экономики страны на военный лад // 1941 год: трагическое и героическое / З. И. Варга, З. И. Чернеца: тезисы межреспубл. науч. конф., посвященной 50-летию начала Великой Отечественной войны (19-21 июня 1991 г.) – Минск : Институт истории АН БССР, 1991. – С. 49-54.

Перший президент України // Київський політехнік. – 1991. – 19 вересня.

Вклад Украины в развитие промышленности Кузбасса в годы войны / И. И. Дробот, П. М. Чернега // 50 лет коренного перелома в Великой Отечественной войне. – Кемерово, 1992. – С. 102-103.

Дагестан і Україна. З історії співробітництва в роки Великої Вітчизняної війни / Ш. Ш. Ромазанов, П. М. Чернега // Сторінки політичної історії. – К. : Київський політехнічний інститут, 1992. – С. 34-41.

Трагедія Бабиного яру / В. І. Кучер, П. М. Чернега // Єврейське населення півдня України: історія та сучасність. – Запоріжжя, 1992. – С. 89-91.

В рядах сопротивления невооруженного населения // Великое братство (Феномен единства народов России в Великой Отечественной) / П. Н. Кобринец, П. М. Чернега [та ін.]. // сб. статей научно-практической конференции, (27-28 апреля 1993 г.) – С.-Петербург, 1993. – С. 101-105.

Деятельность профсоюзов Украины по мобилизации трудящихся на отпор врагу в начальный период Великой Отечественной войны // Сторінки політичної історії. – К.: Київський політехнічний інститут, 1993. – С. 44-49.

Побеждали собственными средствами // Социально-экономические и идейные истоки 2-й мировой войны и роль антигитлеровской коалиции в победоносном ее завершении / Л. К. Кочерга, П. М. Чернега [та ін.]. – С.-Петербург, 1993. – С. 91-93.

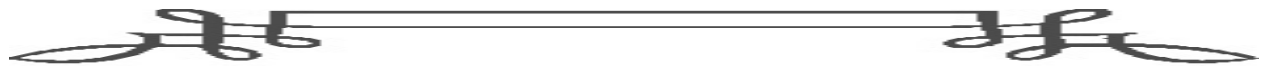
Економічний внесок України в розгром загарбників / І. І. Дробот, П. М. Чернега // Збірник наукових праць Академії внутрішніх справ України. – К., 1994. – С. 62-65.

Общественно-политическая и патриотическая деятельность трудящихся Прикарпаття // Карпаты, 1941-1945. Документальные военно-исторические очерки / І. К. Карпов, П. М. Чернега [та ін.]. – Ужгород : Карпати, 1995. – С. 203-211.

Важкий шлях до перемоги / В. І. Кучер // Вісник національної Академії Наук України. – 1995. – № 5-6. – С. 43-52.

Внесок трудівників підприємств танкової промисловості України у зміцнення обороноздатності СРСР // Україна в Другій світовій війні: уроки історії та сучасність: матеріали міжнар. наук. конф. / О. О. Сушко, П. М. Чернега. – К., 1995. – С. 217-220.

Економіка України в роки Великої Вітчизняної війни / Д. М. Балан, П. М. Чернега // Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки” (4-5 травня 1995 р.). – К., 1995. – 214 с. – С. 92-101.

Українське питання на початку Другої світової війни / О. О. Сушко, П. М. Чернега // Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки”, (4-5 травня 1995 р.). – К. : Генеза, 1995. – С. 12-20.

Внесок профспілок України в перемогу над фашистською Німеччиною у Другій світовій війні / І. І. Дробот, В. І. Кучер, П. М. Чернега // 90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні / Академія праці і соціальних відносин федерації профспілок України. – К. : Вид-во Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України, 1996. – С. 139-141.

Профспілкова організація Харківського танкового заводу ім. Комінтерна в роки Великої Вітчизняної війни / С. М. Матевосян, П. М. Чернега // 90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні / Академія праці і соціальних відносин федерації профспілок України. – К. : Вид-во Академії праці і соціальних відносин федерації профспілок України, 1996. – С. 141-143.

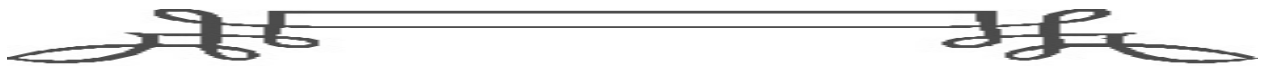
Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни / В. І. Кучер, П. М. Чернега // Українсько-польські стосунки в ХХ ст. : матеріали наукової конференції. – Івано-Франківськ, 1996. – С. 50-55.

Участь профспілок в перебазуванні виробничих сил України в східні райони СРСР в роки Великої Вітчизняної війни // Науково-методичні праці з історії слов'янських народів / відп. ред. П. М. Чернега ; О. І. Загребельна [та ін.]; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1996. – С. 25-34.

Визволення України від німецьких загарбників / В. І. Кучер, П. М. Чернега // ХХ століття. Історія, економіка, політика, ідеологія. – К., 1997. – Кн. 3: Україна у Другій світовій війні. – С. 364-376.

Великий урок Першої світової війни // Освіта. – 1998. – 17-23 червня.

До причин розв'язання Першої світової війни / А. І. Байраківський, В. І. Кучер, П. М. Чернега // Перша світова війна і слов'янські народи : матеріали міжнар. наук. конф. (14-15 травня 1998 р.). – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. – С. 4-7.

До причин розв'язання Першої світової війни / В. І. Кучер, А. І. Байраківський, П. М. Чернега // Історія в школі. – 1998. – № 5-6. – С. 5-10.

Внесок українського народу в перемогу над фашистськими загарбниками / П. М. Чернега, В. М. Ширай // Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. – С. 84-88.

Достойный вклад Украины в укрепление военно-экономического могущества СССР в годы Великой Отечественной войны / Л. К. Кочерга, П. М. Чернега // Патриотизм советской армии и народа – важнейший источник победы в Великой Отечественной войне. – С.-Петербург, 2000. – С. 122-125.

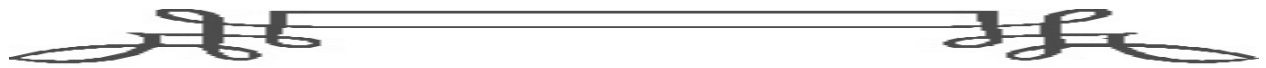
Профспілки України в роки Другої світової війни // Соборність українських земель в контексті Другої світової війни. – Кривий Ріг : Мінерал, 2000. – С. 59-68.

Профспілки України в тоталітарній суспільно-політичній системі СРСР у період Другої світової війни // Вісник академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2000. – № 3. – С. 181-187.

Радянська правова система в роки Другої світової війни // Історія слов'янських народів / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 6 : Слов'янські народи в Другій світовій війні. – С. 205-209.

Український народ в Другій світовій війні: новий погляд на проблему // Історія в школі. – 2000. – № 5-6. – С. 1-7.

Участь профспілок в матеріально-побутовому забезпеченні трудящих України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації профспілок України. – 2001. – № 3. – С. 189-199.

Єврейська проблема міст порубіжних районів Лівобережжя в 20-30-х рр. ХХ ст. / В. Доценко, П. М. Чернега // Література та культура Полісся. Полісся та Лівобережна Україна в історичному та культурологічному контексті. – Ніжин, 2002. – Вип. 17. – С. 207-210.

Культурно-масова робота профспілок за роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2002. – № 5. – С. 227-240.

Роль профспілок України в забезпеченні охорони праці і техніки безпеки на виробництві в роки Другої світової війни // Наукові записки : зб. наук. ст. / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – Вип. L (50). – С. 254-265.

Суперечливий характер діяльності профспілок України щодо забезпечення охорони праці на виробництві в роки Другої світової війни // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – Вип. 20 : Історичні та культурологічні процеси на Поліссі та в Україні (ХІ-ХХ ст.). – С. 228-235.

Україна і Польща на шляху стратегічного партнерства // Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин : зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернега. – Київ-Краків : НПУ імені М. П. Драгоманова; Краківська педагогічна академія. – 2002. – С. 228-231.

Українсько-польський діалог в контексті стратегічного партнерства // Історія в школі. – 2002. – № 5-6. – С. 1-4.

Участь профспілок України в забезпеченні трудящих житлом і створенні побутових умов життя в роки Другої світової війни. Друк Сторінки історії України // Збірник наукових статей Інституту історії України НАН України. – К., 2002. – С. 270-276.

Виконання профспілками державних функцій соціального страхування і забезпечення санаторно-профілактичного та медичного обслуговування трудящих України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2003. – № 2(21). – С. 254-265.

Пенсійне забезпечення робітників і службовців України в період Другої світової війни // Наукові записки: зб. наук. пр. / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – Вип. LIV. – С. 275-282.

Нормування і оплата праці промислових робітників України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – К., 2004. – № 3. – С. 204-212.

Партнерство розвивається // Освіта. – 2004. – 31 березня – 7 квітня.

Технічна творчість промислових робітників України в роки Другої світової війни // Пам'ять століть. – 2004. – № 6. – С. 86-94.

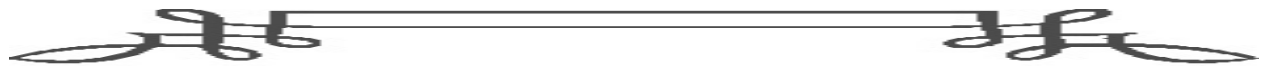
60-річчя визволення України від фашистських загарбників: Внесок українського народу в перемогу над фашизмом у роки Другої світової війни: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (27 жовтня 2004 р.) / укл. П. М. Чернега [та ін.]. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 319 с.

Використання змагальних форм організації праці на українських підприємствах напередодні і під час Другої світової війни // Український історичний журнал. – 2005. – № 1. – С. 41-56.

Вирішальна роль робітників у відбудові промисловості України в роки Другої світової війни // Науковий часопис. Сер. 6 : Історичні науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – Вип. I. – С. 15-26. – Літ. : 52 н.

Внесок робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни : автореф. дис. ... докт. іст. наук / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 40 с.

Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем : зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернега, Г. В. Стрельський. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – Вип. 8: Україна і Польща в горнилі Другої світової війни. – 400 с.

Людські і матеріально-технічні ресурси України в мілітаризації СРСР у роки Другої світової війни // Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем: зб. наук. пр. / відп. ред. Г. В. Стрельський, П. М. Чернега. НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – Вип. 8: Україна і Польща в горнілі Другої світової війни. – С. 73-94.

Підготовка робітничих кадрів в промисловості України у роки Другої світової війни // Сторінки воєнної історії: зб. наук. ст. / Інститут Історії України, НАН України – К. : Вид-во Інституту Історії України, 2005. – № 9. – С. 90-96.

Продуктивні сили України в мілітаризації промисловості СРСР у початковий період Другої світової війни 1939–1941 рр. // Велич подвигу народного: матеріали наук. практ. конф. присвяченій 60-річчю перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні. – Одеса : Астропринт, 2005. – С. 20-26.

Радянська профспілкова система в Україні у період Другої світової війни // Генеза. – 2005. – № 1(10). – С. 66-84.

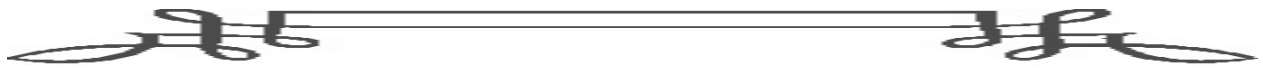
Робітники України в організації та управлінні виробництвом за роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2005. – № 1. – С. 207-215.

Іван Франко та соціалістична ідея // Проблеми історії України XIX – початку XX ст./ Інститут історії України, НАН України. – К. : Вид-во Інституту історії України, 2007. – Вип. XIII. – С. 104-108.

Народжений в Донбасі: до 65-річчя від дня народження П. В. Доброва // Історія Донбасу : зб. наук. праць ДНУ. – Донецьк, 2008. – С. 10-15.

Народжений у славетному Донецькому краю (до 65 річчя від дня народження Петра Васильовича Доброва // Історичні і політичні дослідження / Донецький національний університет. – Донецьк : Вид-во ДНУ, 2008. – № 1-2. – С. 14-18.

Охорона праці та соціальне страхування трудівників України РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2008. – № 10 (554). – С. 1-3.- Літ.: 13 н.

Охорона праці та соціальне страхування трудівників України РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2008. – № 17 (609).*

Поняття “етнос” в українській науковій думці // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 6: Історичні науки. – К., 2008. – Вип. 6. – С. 50- 57.

Україна в етнокультурному вимірі : XVIII – початок XXI ст. // Історія України. – К., 2008. – № 33-34 (577–578).

Голодомор 1932–1933 в Україні як прояв антиукраїнської політики радянської влади / С. П. Зубченко, П. М. Чернега // Література та культура Полісся. – Ніжин: Вид-во Ніжинського державного університету імені М. Гоголя, 2009. – Вип. 51.: Регіональна історія та культура XVII–XX ст.: сучасний погляд на проблеми та особи.– С. 157-166.

Гомін віків і досвід поколінь: до 65 річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності професора Г. В. Стрельського // Освіта. – 2009. – 25 лютого – 4 березня, № 9-10(5340-5341). – С. 7.

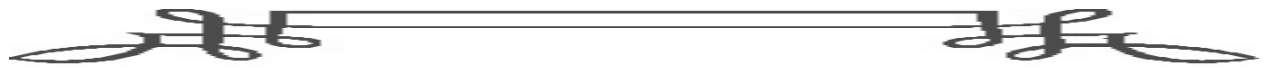
До історії перебазування продуктивних сил України в радянський тил // Історія народного господарства України / Інститут економіки, НАН України. – К.: Вид-во Інституту економіки, 2009. – Вип. 12. – С. 49-53.

Концепція нації в сучасній системі освіти / П. М. Чернега, Т. О. Шахрай // Українська освіта у світовому часопросторі: матеріали третього міжнародного конгресу (21-22 жовтня 2009 р.) – К.: Укр. агентство інформації та друку “Рада”, 2009. – С. 370.

Поділля: історико-етнографічний та історіографічний аспекти / П. М. Чернега, В. І. Луцай // Воєнна історія Поділля та Буковини: наук. зб. – Кам’янець-Подільський, 2009. – С. 136-144.

Суспільно-політична та громадянська діяльність Ф. Р. Штейнгеля. // Сторінки воєнної історії Волині: зб. наук. праць. – Луцьк, 2009. – Вип. 30. – С. 133-136.

Традиційно-побутова і матеріальна культура Полісся та її розвиток у 40-і роки ХХ ст. / В. І. Луцай, П. М. Чернега // Сторінки воєнної історії Волині : зб. наук. праць. – Луцьк, 2009. – Вип. 30. – С. 314-316.

Українознавство у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова / В. І. Луцай, П. М. Чернега // Українська освіта у світовому часопросторі : матеріали третього міжнародного конгресу (21-22 жовтня 2009 р.) – К. : Укр. агентство інформації та друку “Рада”, 2009. – Кн. 1. – С. 367-369.

Відновлення радянської влади на західноукраїнських землях у період визволення їх Червоною армією (1944–1945) / відп. ред. В. В. Карпов [та ін.] // Воєнна історія Галичини та Закарпаття : зб. наук. праць. – Львів, 2010. – С. 570-574.

Внесок волинського магната Ф. Ф. Терещенка у розвиток вітчизняної авіації у роки Першої світової війни / відп. ред. В. В. Карпов; П. М. Чернега, Т. О. Шахрай [та ін.] // Воєнна історія Галичини та Закарпаття : зб. наук. праць. – Львів, 2010. – С. 59-162.

Внесок України в перемогу-неоціненний // Персонал плюс. – 2010. – № 18-19, 12-18 травня.

Концепт нація / автор ідеї і упор. Т. П. Усатенко ; П. М. Чернега, Т. О. Шахрай // Концептосфера педагогічної аксіології. – Київ-Ніжин : Видавець П. П. Лисенко, 2010. – С. 181-199.

Український внесок в перемогу // Україна молода. – 2010. – 12 травня.

Український народ в Другій світовій війні // Слово Просвіти. – 2010. – Ч. 19. – 13-19 травня.

**ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК
ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ**

1979

1. О времени, о людях, о себе / В. І. Кучер, П. М. Чернега // Рабочее слово. - 1979. - 16 марта.

1980

2. Коли гриміли гармати // Соціалістична культура. - 1980. - № 8. С. 25-27.
3. Основні напрями діяльності профспілок у процесі відбудови народного господарства УРСР (1943-1945). / М. В. Коваль, П. М. Чернега // Український історичний журнал. - 1980. - № 11. - С.52-61.
4. Радянські профспілки і народна освіта (1943-1945) // Радянська школа. - 1980. - № 5. - С. 41-43.

1981

5. Участь профспілок у відбудові народного господарства Української РСР в роки Великої Вітчизняної війни // Архіви України. - 1981. - № 2. - С. 62-64.

1982

6. Деятельность профсоюзов на освобожденной территории Украинской ССР в 1943-1945 гг. / Институт истории АН УССР. - К., 1982. - 22 с.

1984

7. Увековечение в памятниках на Украине событий и героев Великой Отечественной войны. – К. : Товариство “Знання” УРСР, 1984. – 16 с.

1985

8. Профсоюзы Советской Украины в годы Великой Отечественной войны // Во главе нерушимого братства. – К. : Політвидав України, 1985. – С. 133-136.
9. Стахановцы в Великой Отечественной войне. – К. : Товариство “Знання” УРСР, 1985. – 16 с.

1986

10. Полум'я всенародної боротьби // Трибуна лектора. – 1986. – № 8. – С. 71-73.
11. Профсоюзы Украинской ССР в годы Великой Отечественной войны (1941-1945). – К. : Вища школа, 1987. – 175 с.

1989

12. КПСС в политической структуре Советского общества: проблемы, поиски, решения // Сторінки політичної історії : зб. ст. і виступів на наук. конф. – К. : КПІ, 1989. – С. 59-63.

1990

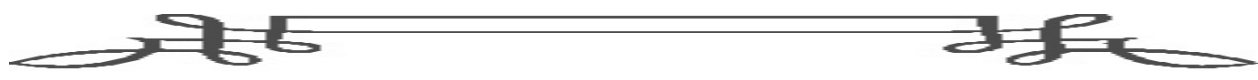
13. Деятельность профсоюзных организаций по мобилизации трудящихся металлургической промышленности УССР на героический труд в годы Великой Отечественной войны // Партия. Народ. Победа: тезисы науч.-теоретич. конф., посвященной 45-летию Победы советского народа в Великой Отечественной войне. – Минск: Институт истории АН БССР, 1990. – Ч. II. – С. 34-39.
14. Чувство семьи единой // Победу ковали единой семьей. – Політвидав України. – К., 1990. – С. 155-158.

1991

15. Вклад Украинской ССР в перестройку экономики страны на военный лад / З. І. Варга, З. І. Чернега // 1941 год: трагическое и героическое: тезисы межреспубл. науч. конф., посвященной 50-летию начала Великой Отечественной войны (19-21 июня 1991 г.) / Институт истории АН БССР. – Минск, 1991. – С. 49-54.
16. Перший президент України // Київський політехнік. – 1991. – 19 вересня.

1992

17. Вклад Украины в развитие промышленности Кузбасса в годы войны / І. І. Дробот, П. М. Чернега // 50 лет коренного перелома в Великой Отечественной войне. – Кемерово, 1992. – С. 102-103.
18. Дагестан і Україна. З історії співробітництва в роки Великої Вітчизняної війни / Ш. Ш. Ромазанов, П. М. Чернега // Сторінки політичної історії. – К.: Київський політехнічний інститут, 1992. – С. 34-41.

-
19. Історія України: методичні вказівки / Б. П. Ковальський, ... П. М. Чернега [та ін.]. - К.: Київський політехнічний інститут, 1992. - 111 с.
  20. Трагедія Бабиного яру / В. І. Кучер, П. М. Чернега // Єврейське населення півдня України: історія та сучасність. - Запоріжжя, 1992. - С. 89-91.

1993

21. В рядах сопротивления невооруженного населения // Великое братство (Феномен единства народов России в Великой Отечественной) / П. Н. Кобринець, П. М. Чернега [та ін.]: сб. ст. науч.-практ. конф., (27-28 апреля 1993 г.). - С.-Петербург, 1993. - С. 101-105.
22. Деятельность профсоюзов Украины по мобилизации трудящихся на отпор врагу в начальный период Великой Отечественной войны // Сторінки політичної історії. - К.: Київський політехнічний інститут, 1993. - С. 44-49.
23. Побеждали собственными средствами // Социально-экономические и идейные истоки 2-й мировой войны и роль антигитлеровской коалиции в победоносном ее завершении. / Л. К. Кочерга, П. М. Чернега [та ін.]. - С.-Петербург, 1993. - С. 91-93.

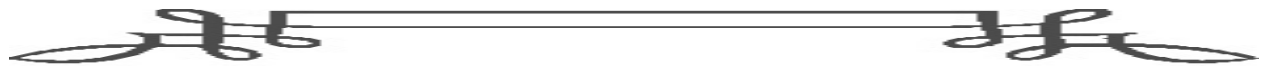
1994

24. Економічний внесок України в розгром загарбників / І. І. Дробот, П. М. Чернега // Збірник наукових праць Академії внутрішніх справ України. - К., 1994. - С. 62-65.
25. Посібник з історії для вступників до вищих навчальних закладів, учнів середніх шкіл, ліцеїв та гімназій / П. М. Чернега, А. С. Чайковський [та ін.]. - ЮП ІМПРИМАТУР, 1994. - 195 с.

1995

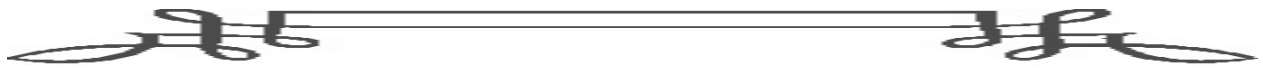
26. Важкий шлях до перемоги / В. І. Кучер // Вісник національної Академії Наук України. – 1995. – № 5-6. – С. 43-52.
27. Внесок трудівників підприємств танкової промисловості України у зміцнення обороноздатності СРСР // Україна в Другій світовій війні: уроки історії та сучасність: матеріали міжнародної наукової конференції / О. О. Сушко, П. М. Чернега. – К., 1995. – С. 217-220.
28. Економіка України в роки Великої Вітчизняної війни // Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки” (4-5 травня 1995 р.). – К., 1995. – С. 92-101.
29. Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки” (4-5 травня 1995 р.) / відп. ред. П. М. Чернега. УДПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1995. – Ч. 1. – 214 с.; Ч. 2. – 179 с.
30. Методичні рекомендації до виконання курсових проектів та дипломних робіт з історії для студентів історичного факультету / І. Г. Ветров, П. М. Чернега. УДПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: УДПУ імені М. П. Драгоманова, 1995. – 22 с.
31. Общественно-политическая и патриотическая деятельность трудящихся Прикарпаття // Карпаты, 1941-1945. Документальные военно-исторические очерки / І. К. Карпов, П. М. Чернега [та ін.]. – Ужгород: Карпати, 1995. – С. 203-211.
32. Посібник з історії для учнів середніх шкіл, ліцеїв, гімназій та вступників до вищих навчальних закладів / П. М. Чернега, А. С. Чайковський [та ін.]. – К., 1995. – Ч. 1: Історія України. – 195 с.

33. 50-річчя перемоги над фашизмом. Україна і друга світова війна : матеріали на допомогу викладачам та вчителям / Інститут системних досліджень освіти, Мін-во освіти України. – К. : Вид-во ІСДО, 1995. – 67 с.
34. Українське питання на початку Другої світової війни // Матеріали міжнародної наукової конференції “50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки” (4-5 травня 1995 р.) / О. О. Сушко, П. М. Чернега. – К. : Генеза, 1995. – С. 12-20.

1996

35. Внесок профспілок України в перемогу над фашистською Німеччиною у Другій світовій війні // 90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні / І. І. Дробот, В. І. Кучер, П. М. Чернега; Академія праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – К. : Вид-во Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України, 1996. – С. 139-141.
36. Науково-методичні парці з історії слов'янських народів : зб. ст. / УДПУ імені М. П. Драгоманова; редкол. : П. М. Чернега (відп. ред.) [та ін.]. – К., 1996. – 217 с.
37. Програма курсу “Історія слов'янських народів” / Г. В. Стрельський, П. М. Чернега [та ін.]; УДПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во УДПУ імені М. П. Драгоманова, 1996. – 57 с.
38. Профспілкова організація Харківського танкового заводу ім. Комінтерна в роки Великої Вітчизняної війни / С. М. Матевосян, П. М. Чернега // 90 років виникнення масового профспілкового руху в Україні. – К. : Академія праці і соціальних відносин федерації профспілок України, 1996. – С. 141-143.
39. Українсько-польські відносини в роки Другої світової війни // Українсько-польські стосунки в ХХ ст. : матеріали наук. конф. / В. І. Кучер, П. М. Чернега. – Івано-Франківськ, 1996. – С. 50-55.

40. Участь профспілок в перебазуванні виробничих сил України в східні райони СРСР в роки Великої Вітчизняної війни // Науково-методичні праці з історії слов'янських народів / відп. ред. П. М. Чернега; О. І. Загребельна [та ін.]; УДПУ ім. М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во УДПУ ім. М. П. Драгоманова, 1996. - С. 25-34.

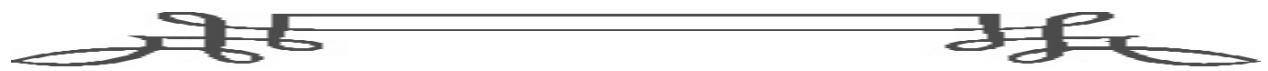
1997

41. Визволення України від німецьких загарбників / В. І. Кучер, П. М. Чернега // XX століття. Історія, економіка, політика, ідеологія.- К., 1997. - Кн. 3: Україна у Другій світовій війні. - С. 364-376.
42. ОУН - УПА і українське питання. Погляд із сьогодення / П. М. Чернега, В. І. Кучер [та ін.]. - К.: Генеза, 1997. - 70 с.

1998

43. Великий урок Першої світової війни // Освіта. - 1998. - 17-23 червня.
44. До причин розв'язання Першої світової війни / А. І. Байраківський, В. І. Кучер, П. М. Чернега // Перша світова війна і слов'янські народи: матеріали міжнародної наукової конференції (14-15 травня 1998 р.) / НПУ імені М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. - С. 4-7.
45. До причин розв'язання Першої світової війни / В. І. Кучер, А. І. Байраківський, П. М. Чернега // Історія в школі. - 1998. - № 5-6. - С. 5-10.
46. Перша світова війна і слов'янські народи: матеріали міжнародної наукової конференції, (14-15 травня 1998 р.) / відп. ред. П. М. Чернега; НПУ імені М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. - 251 с.

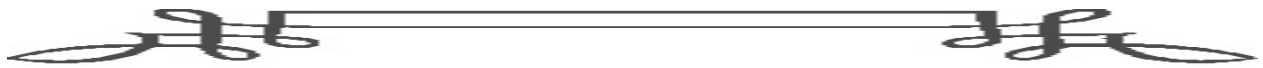

47. Україна в Другій світовій війні / І. І. Дробот, В. І. Кучер, П. М. Чернеца / Інститут змісту і методів навчання, Мін-во освіти України. – К. : Вид-во Інституту змісту і методів навчання, 1998. – 124 с.
48. Український народ у Другій світовій війні : навчальний посібник / І. І. Дробот, В. І. Кучер, А. Г. Слюсаренко, П. М. Чернеца та [ін.]. – К. : Школяр, 1998. – 238 с.

2000

49. Внесок українського народу в перемогу над фашистськими загарбниками / П. М. Чернеца, В. М. Ширай // Історія слов'янських народів: актуальні проблеми, дослідження / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. – С. 84-88.
50. Достойный вклад Украины в укрепление военно-экономического могущества СССР в годы Великой Отечественной войны / Л. К. Кочерга, П. М. Чернеца // Патриотизм советской армии и народа – важнейший источник победы в Великой Отечественной войне. – С.-Петербург, 2000. – С. 122-125.
51. Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження. –: зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернеца; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – Вип. 6: Слов'янські народи в Другій світовій війні – 300 с.
52. Навчальна програма з історії слов'янських народів / О. О. Сушко, М. Ю. Виговський, І. Г. Ветров, О. В. Потильчак, П. М. Чернеца, Р. Г. Шишкін; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 51 с.
53. Навчальна програма з історії української культури / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. – 30 с.

54. Профспілки України в роки Другої світової війни // Соборність українських земель в контексті Другої світової війни. – Кривий Ріг : Мінерал, 2000. – С. 59-68.
55. Профспілки України в тоталітарній суспільно-політичній системі СРСР у період Другої світової війни // Вісник академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2000. – № 3. – С. 181-187.
56. Радянська правова система в роки Другої світової війни // Історія слов'янських народів. – К. : НПУ, 2000. – Вип. 6 : Слов'янські народи в Другій світовій війні. – С. 205-209.
57. У Красній Слобідці. Українська національна “школа-родина” соціально-педагогічний експеримент на межі тисячоліть / О. Д. Гуменний, О. В. Потільчак, П. М. Чернеча // Освіта. - 2000. – 24-31 січня.
58. Український народ в Другій світовій війні: новий погляд на проблему // Історія в школі. – 2000. – № 5-6. – С. 1-7.

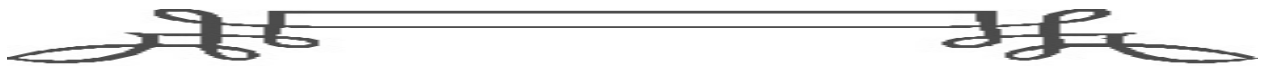
2001

59. Програма виховної роботи зі студентами Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / О. П. Гудзь, Ю. Д. Руденко, П. М. Чернега [та ін.] // Рідна школа. – 2001. – № 11. – С. 1-4.
60. Участь профспілок в матеріально-побутовому забезпеченні трудящих України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації профспілок України. – 2001. – № 3. – С. 189-199.

2002

61. Єврейська проблема міст порубіжних районів Лівобережжя в 20–30-х рр. ХХ ст. / В. Доценко, П. М. Чернега // Література та культура Полісся. Полісся та Лівобережна Україна в історичному та культурологічному контексті.– Ніжин, 2002. – Вип. 17. – С. 207-210.
62. Культурно-масова робота профспілок за роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2002. – № 5. – С. 227-240.
63. Роль профспілок України в забезпеченні охорони праці і техніки безпеки на виробництві в роки Другої світової війни // Наукові записки : зб. наук. ст. / НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2002. – Вип. L (50). – С. 254-265.
64. Суперечливий характер діяльності профспілок України щодо забезпечення охорони праці на виробництві в роки Другої світової війни // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2002. – Вип. 20 : Історичні та культурологічні процеси на Поліссі та в Україні (ХІ–ХХ ст.). – С. 228-235.
65. Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин : зб. наук. пр. / відп. ред. П. М. Чернега. – Київ-Краків : НПУ імені М. П. Драгоманова, Краківська педагогічна академія, 2002. – 321 с.
66. Україна і Польща на шляху стратегічного партнерства / відп. ред. П. М. Чернега // Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин : зб. наук. праць. – Київ-Краків : НПУ імені М. П. Драгоманова; Краківська педагогічна академія. – 2002. – С. 228-231.
67. Українсько-польський діалог в контексті стратегічного партнерства // Історія в школі. – 2002. – № 5-6. – С. 1-4.

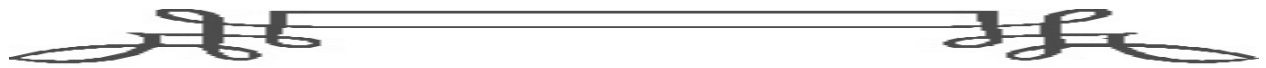
68. Участь профспілок України в забезпеченні трудящих житлом і створенні побутових умов життя в роки Другої світової війни. Друк Сторінки історії України // Збірник наукових статей Інституту історії України НАН України. – К., 2002. – С. 270-276.

2003

69. Виконання профспілками державних функцій соціального страхування і забезпечення санаторно-профілактичного та медичного обслуговування трудящих України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2003. – № 2(21). – С. 254-265.
70. Пенсійне забезпечення робітників і службовців України в період Другої світової війни // Наукові записки: зб. наук. пр./ НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – Вип. LIV. – С. 275-282.

2004

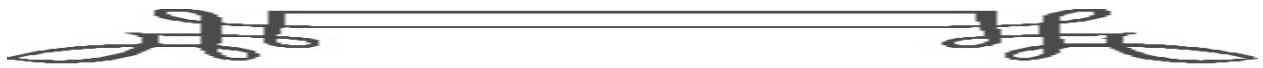
71. Вклад робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни / МОН України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 426 с.
72. Нормування і оплата праці промислових робітників України в роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – К., 2004. – № 3. – С. 204-212.
73. Партнерство розвивається // Освіта. – 2004. – 31 березня – 7 квітня.
74. Технічна творчість промислових робітників України в роки Другої світової війни // Пам'ять століть. – 2004. – № 6. – С. 86-94.

75. Україна в Другій світовій війні (1939–1945) : посібник для вчителя / Міністерство освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України; В. І. Кучер, П. М. Чернега. – К. : Генеза, 2004. – 272 с.
76. 60-річчя визволення України від фашистських загарбників: Внесок українського народу в перемогу над фашизмом у роки Другої світової війни: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2004 р.) / укл. П. М. Чернега [та ін.]; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 319 с.

2005

77. Використання змагальних форм організації праці на українських підприємствах напередодні і під час Другої світової війни // Український історичний журнал. – 2005. – № 1. – С. 41-56.
78. Вирішальна роль робітників у відбудові промисловості України в роки Другої світової війни // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 6 : Історичні науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – Вип. I. – С. 15-26. – Літ. : 52 н.
79. Внесок робітників України у зміцнення воєнно-економічної могутності СРСР в роки Другої світової війни : автореф. дис. ... докт. іст. наук / Донецький національний ун-т. – Донецьк. : Вид-во ДНУ, 2005. – 40 с.
80. Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем: зб. наук. пр. / відп. ред. : Г. В. Стрельський, П. М. Чернега; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2005. – Вип. 8 : Україна і Польща в горнилі Другої світової війни. – 362 с.

81. Людські і матеріально-технічні ресурси України в мілітаризації СРСР у роки Другої світової війни // Історія слов'янських народів: дослідження актуальних проблем: зб. наук. пр. / відп. ред. Г. В. Стрельський, П. М. Чернега. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. - Вип. 8: Україна і Польща в горнилі Другої світової війни. - С. 73-94.
82. Підготовка робітничих кадрів в промисловості України у роки Другої світової війни // Сторінки воєнної історії: зб. наук. ст. / Інститут Історії України НАН України. - К., 2005. - № 9. - С. 90-96.
83. Продуктивні сили України в мілітаризації промисловості СРСР у початковий період Другої світової війни 1939-1941 рр. // Велич подвигу народного: матеріали наук.-практ. конф., присвяченій 60-річчю перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні. - Одеса: Астропринт, 2005. - С. 20-26.
84. Радянська профспілкова система в Україні у період Другої світової війни // Генеза. - 2005. - № 1(10). - С. 66-84.
85. Робітники України в організації та управлінні виробництвом за роки Другої світової війни // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. - 2005. - № 1. - С. 207-215.

2006

86. Виробнича діяльність і матеріально-побутове становище робітників України в роки Другої світової війни / МОН України, НПУ імені М. П. Драгоманова. - К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - 373 с.

2007

87. Іван Франко та соціалістична ідея // Проблеми історії України XIX - початку XX ст. / Інститут історії України, НАН України. - К., 2007. - Вип. XIII. - С. 104-108.

2008

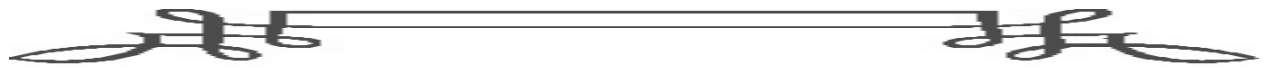
88. Народжений в Донбасі: до 65-річчя від дня народження П. В. Доброва // Історія Донбасу : зб. наук. пр. ДНУ, 2008. – С. 10-15.
89. Народжений у славетному Донецькому краю (до 65 річчя від дня народження Петра Васильовича Доброва // Історичні і політичні дослідження. – Донецьк : Вид-во ДНУ, 2008. – № 1-2. – С. 14-18.
90. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 6: Історичні науки / відп. ред. : П.М.Чернега [та ін.]. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – Вип. 6. – 425 с.
91. Охорона праці та соціальне страхування трудівників України РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2008. – № 10 (554). – С. 1-3.-Літ.: 13 н.
92. Охорона праці та соціальне страхування трудівників України РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2008. – № 17 (609).*
93. Поняття “етнос” в українській науковій думці // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 6: Історичні науки / відп. ред. П. М. Чернега [та ін.]. – К., 2008. – Вип. 6. – С. 50- 57.
94. Україна в етнокультурному вимірі : XVIII – початок XXI ст. : між нар. наук. конф., (м. Київ, 22-23 травня 2008 р. в НПУ імені М. П. Драгоманова) / П. Чернега, Г. Стрельський // Історія України. – К., 2008. – № 33-34 (577-578). – С. 2-3.

2009

95. Голодомор 1932–1933 в Україні як прояв антиукраїнської політики радянської влади / С. П. Зубченко, П. М. Чернега // Література та культура Полісся. – Ніжин : Вид-во Ніжинського державного університету імені М. Гоголя, 2009. – Вип. 51 : Регіональна історія та культура XVII–XX ст.: сучасний погляд на проблеми та особи. – С. 157-166.
96. Гомін віків і досвід поколінь: до 65 річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності професора Г. В. Стрельського // Освіта. - 2009. - 25 лютого-4 березня, № 9-10(5340-5341). - С. 7.
97. До історії перебазування продуктивних сил України в радянський тил // Історія народного господарства України / Інститут економіки, НАН України. – К.: Вид-во Інституту економіки, 2009. – Вип. 12. – С. 49-53.
98. Концепція нації в сучасній системі освіти / П. М. Чернега, Т. О. Шахрай // Українська освіта у світовому часопросторі: матеріали третього міжнародного конгресу (21-22 жовтня 2009 р.) – К.: Укр. агентство інформації та друку “Рада”, 2009. – С. 370.
99. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів з дисциплін кафедри етнології. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 412 с.
100. Охорона праці та соціальне страхування трудівників Української РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2009. – № 19 (611). – С. 7-11. – Літ: 25 н.
101. Охорона праці й соціальне страхування трудівників України РСР у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) // Історія України. – 2009. – № 34(626). – С. 5-7. – Літ.: 20 н.

102. Традиційно-побутова і матеріальна культура Полісся та її розвиток у 40-і роки ХХ ст. / В. І. Лущай, П. М. Чернега // Сторінки воєнної історії Волині : зб. наук. пр. – Луцьк, 2009. – Вип. 30. – С. 314-316.
103. Українознавство у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова / В. І. Лущай, П. М. Чернега // Українська освіта у світовому часопросторі: матеріали третього міжнародного конгресу (21-22 жовтня 2009 р.) – К. : Укр. агентство інформації та друку “Рада”, 2009. – Кн. 1. – С. 367-369.

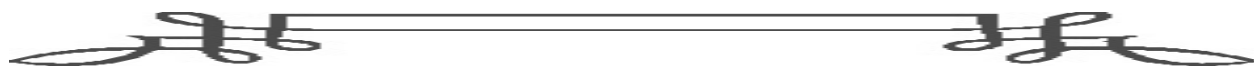
2010

104. Відновлення радянської влади на західноукраїнських землях у період визволення їх Червоною армією (1944-1945) / відп. ред. В. В. Карпов [та ін.] // Воєнна історія Галичини та Закарпаття : зб. наук. пр. – Львів, 2010. – С. 570-574.
105. Внесок волинського магната Ф. Ф. Терещенка у розвиток вітчизняної авіації у роки Першої світової війни / відп. ред. В. В. Карпов; П. М. Чернега, Т. О. Шахрай [та ін.] // Воєнна історія Галичини та Закарпаття : зб. наук. пр. – Львів, 2010. – С. 59-162.
104. Внесок України в перемогу - неоціненний // Персонал плюс. – 2010. – № 18-19, 12-18 травня .
105. Концепт нація / автор ідеї і упор. Т. П. Усатенко ; П. М. Чернега, Т. О. Шахрай // Концептосфера педагогічної аксіології. – Київ-Ніжин : Видавець П. П. Лисенко, 2010. – С. 181-199.
106. Поділля: історико-етнографічний та історіографічний аспекти / П. М. Чернега, В. І. Лущай // Воєнна історія Поділля та Буковини : наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 136-144.
107. Український внесок в перемогу // Україна молода. – 2010. – 12 травня.
108. Український народ в Другій світовій війні // Слово Просвіти. – 2010. – Ч. 19, 13-19 травня.

Рукописи:

109. Внесок українського народу перемогу над ворогом в роки Другої світової війни / В. І. Луцдай, П. М. Чернега. – Київ, 2010.
110. Політичні партії та організації дворян і поміщиків Волині наприкінці XIX–XX ст. / П. М. Чернега, Т. О. Шахрай. – Київ, 2010.
111. Харківський танковий завод імені Комінтерна в роки Другої світової війни / В. І. Луцдай, П. М. Чернега. – Київ, 2010.

ЗМІСТ

Життєвий та науковий шлях	4
Список наукових праць.....	11
Хронологічний покажчик друкованих праць.....	24

Інформаційне видання

**Професор
Петро Макарович
ЧЕРНЕГА**

Біобібліографічний покажчик

Упорядник – В. І. Лушай

Бібліографічний редактор – Н. І. Тарасова

Оригінал-макет – Т. М. Ветраченко

Підписано до друку *06 грудня 2010 р.*
Формат 60x84/16 Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 2,75. Облік видав арк. 1,54.
Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова. 01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9.
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002
(044) 239-30-26
Інформаційне видання